

วันรวมญาติชาติ

พันธ์ขาวเล

ครั้งที่ ๑

ณ.อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
วันที่ ๖ – ๗ ตุลาคม ๒๕๕๓

รายงานโครงการสนับสนุนงาน “วันรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล” ครั้งที่ 1

วันที่ 6 – 7 ตุลาคม พ.ศ. 2553

ณ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

ความเป็นมา

ปัจจุบันมีชุมชนชาวเล กระจายในพื้นที่ 6 จังหวัดอันดามัน จำนวน 30 ชุมชน ประชากรประมาณ 10,000 คน ประกอบด้วย กลุ่มมอแกน มอแกลน และอุรักลาไวย์ ภายหลังเหตุการณ์สืนามีเรื่องราวของชาวเลเป็นที่รับรู้มากขึ้น เพราะการนำเสนอของสื่อมวลชน และมีองค์กร หน่วยงาน มูลนิธิต่างๆ เข้าไปช่วยเหลือและทำงานกับกลุ่มนี้

ปัญหาของใหญ่ชาวเล คือ ความไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย พบว่า ชาวเลในอันดามันไม่มั่นคงในที่อยู่อาศัย เพราะไม่มีเอกสารสิทธิที่ดิน ไม่ต่ำกว่า 25 ชุมชน ทั้งๆ ที่อาศัยมานานกว่า 300 ปี ปัญหาที่ทำกิน แต่เดิมชาวเล หากินตามเกาะแก่งและหน้าหาด โดยใช้อุปกรณ์ประมงแบบพื้นบ้าน แต่เมื่อมีการประกาศเขตอุทยาน เขตอนุรักษ์พันธุ์สัตว์น้ำ และนโยบายการท่องเที่ยว ทำให้ชาวเลไม่มีสิทธิในการเข้าไปหากินในที่ทำกินดั้งเดิม ทำให้ต้องออกหากินในน้ำลึก เกิดน้ำหนึบ มีปัญหาต่อสุขภาพ ทำให้ชาวเลหลายคนต้องพิการ ปัญหาอีกประการหนึ่งคือ ปัญหาสุสานและที่ประกอบพิธีกรรม ของชาวเล ซึ่งส่วนใหญ่อยู่พื้นที่ชายหาด เมื่อมีนโยบายการท่องเที่ยวทำให้เกิดการรุกรานที่ดินสุสาน และยึดพื้นที่พิธีกรรมของชาวเลไปเป็นพื้นที่การท่องเที่ยว ทำให้ชาวเลบางชุมชนไม่มีพื้นที่ชายหาดเพื่อทำพิธีกรรม นอกจากนี้ ชาวเลยังมีปัญหาทั้งเรื่องเศรษฐกิจ สังคม การศึกษาและอื่นๆ เพราะชาวเลเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่รักสงบ มีวิถีกับธรรมชาติ ไม่สะสม ขาดความรู้เรื่องกฎหมายมักถูกหลอหลอน ถูกเอาเปรียบ จึงเป็นกลุ่มที่เปราะบาง หากสังคมไม่ปกป้อง จะทำให้พื้นที่อันดามัน สูญเสียความหลากหลายทางวัฒนธรรมอย่างรู้เท่าไม่ถึงการณ์ นักวิชาการจากสถาบันวิจัยสังคมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเสนอแนวทางจัดทำ พื้นที่วัฒนธรรมพิเศษชาวเล

เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2553 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการ แผนนโยบายในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเลตามแนวทางจัดทำพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษชาวเล และมอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การสร้างความมั่นคงด้านที่อยู่อาศัย การให้ชาวเลสามารถประกอบอาชีพประมง หาทรัพยากรตามเกาะต่างๆ ได้ โดยผ่อนปรนพิเศษในการที่อุปกรณ์ดั้งเดิมของกลุ่มชาวเล การช่วยเหลือด้านสาธารณสุขเพื่อฟื้นฟูสุขภาพผู้ได้รับผลกระทบจากการดำน้ำทำให้เกิดโรคน้ำหนึบ การแก้ปัญหาสัญชาติในกลุ่มชาวเลที่ไม่มีบัตรประชาชน การส่งเสริมด้านการศึกษาแก่เด็กและสนับสนุนทุนการศึกษาอย่างต่อเนื่อง พร้อมกับจัดตั้งการศึกษาพิเศษ / หลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน การแก้ปัญหาอคติทางชาติพันธุ์ การส่งเสริมด้านภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นของชาวเล การเสริมชุมชนและเครือข่ายชาวเลให้เข้มแข็ง รวมทั้ง ให้มีงบประมาณส่งเสริม “วันนัดพบวัฒนธรรมชาวเล”

คณะทำงานชุมชนชาวเล เครือข่ายผู้ประกอบการสีนํ้ามิและสิทธิชุมชน ได้มีการประชุมแลกเปลี่ยนและเห็นว่า ในโอกาส ใกล้งานบุญเดือนสิบ ของชาวเลมอแกน และ พิธีลอยเรือของชาวเลอุรักลาไวย ควรมีการฟื้นฟูวิถีชีวิตประเพณีวัฒนธรรมของชาวเล โดยการจัดงาน “ วันนัดพบวัฒนธรรมชาวเล ” ขึ้น เพื่อ

วัตถุประสงค์

1. เสริมความเข้มแข็งชุมชน และหนุนการเชื่อมโยงเครือข่ายชาวเลอันดามัน
2. สนับสนุนฟื้นฟูประเพณี วิถีชีวิต และรักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม
3. เผยแพร่วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวเลต่อสังคม และสาธารณะให้เข้าใจมากขึ้น

รูปแบบการจัดงาน

1. เผยแพร่การแสดงทางวัฒนธรรมชาวเล เช่น ร้องเง้ เพลงบอก กาหยง มโนราห์
2. แสดงกิจกรรมภูมิปัญญา เช่น การสานกระสอบ การสานเสื่อ
3. สาธิตการทำเครื่องมือประมงแบบโบราณ เช่น ไซ ลอบ การตอกหอย การถักทอวน
4. แข่งหาหอยกัน หอยแครง หอยตลับ การคลาดหอย การร่อนแร่ สาธิตอาหารชาวเล
5. นิทรรศการ เรื่องราวความเป็นมา และปัญหา “ ชาติพันธุ์ชาวเล ”
6. การให้ความรู้เรื่องกฎหมายและ การสอนภาษามอแกน อุรักลาไวย
7. การแข่งกีฬาสัมพันธ์ของเยาวชนชาวเล หรือ กิจกรรมสนทนาการอื่นๆ
8. เวทีการเสวนาวิชาการเรื่องราวกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเล และชาติพันธุ์ อื่นๆในสังคม

ผลที่คาดว่าจะได้รับ

1. เกิดการเชื่อมโยงเครือข่ายชาวเลในอันดามัน
2. ชาวเลมีความมั่นใจ ภูมิใจ มากขึ้น
3. สังคม สาธารณะ และนโยบาย เข้าใจชาวเลมากขึ้น
4. รักษาความหลากหลายทางวัฒนธรรม
5. ฟื้นฟูการแสดงออกทางวัฒนธรรม
6. เกิดการพัฒนาไปสู่เรื่องอื่นๆอย่างต่อเนื่อง
7. เกิดแนวทางการแก้ปัญหาที่ดิน ที่ทำกิน ที่พิธีกรรม
8. เกิดแผนการพัฒนาคุณภาพชีวิตชาวเล ที่ชัดเจนขึ้น
9. เกิดกลไก หรือคณะกรรมการร่วมของชาวเลทั้ง 6 จังหวัด
10. หน่วยงาน และองค์กรที่เกี่ยวข้องร่วมมือกันดำเนินการ
11. เผยแพร่เรื่องราวชาวเลสู่สังคม สาธารณและนโยบาย
12. ลดอคติทางชาติพันธุ์ของคนในสังคม

13. เกิดเครือข่ายขับเคลื่อนสู่การปฏิรูปประเทศไทย

กลุ่มเป้าหมาย

ชาวเล นักวิชาการ กลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ องค์กร หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จำนวน 1,000 คน

พื้นที่จัดงาน และ ระยะเวลา

อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา ระยะเวลา 2 วัน 1 คืน

กำหนดจัด วันที่ 6 - 7 ตุลาคม 2553

ผู้รับผิดชอบโครงการ

คณะทำงานชาวเล เครือข่ายผู้ประสพภัยสึนามิและสิทธิชุมชน

เครือข่ายชุมชนเพื่อการปฏิรูปสังคมและการเมือง (คปสม.)

มูลนิธิชุมชนไท

องค์กรสนับสนุน

1. กระทรวงวัฒนธรรม
2. สำนักงานกฤษฎามนตรี
3. สถาบันวิจัยจุฬาฯ
4. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)
5. สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
6. จังหวัดพังงา
7. แอคชั่นเอคประเทศไทย
8. คณะกรรมการเครือข่ายผู้เสียโอกาส คนจนเมือง คนไร้สัญชาติ และกลุ่มชาติพันธุ์
9. คณะกรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย
10. กองทุนสนับสนุนการเมืองภาคพลเมือง
11. มูลนิธิชุมชนไท
12. ศูนย์มานุษยวิทยาสิรินธร

วันพุธที่ 6 ตุลาคม 2553

นายอำเภอตะกั่วป่า เป็นตัวแทนกล่าวเปิดงาน ในฐานะตัวแทนพี่น้องชาวอำเภอตะกั่วป่า พี่น้องชาวเล ทั้ง มอแกน มอแกลน อูรักลาโว้ย ในจังหวัดพังงา ภูเก็ต กระบี่ และสตูล ขอต้อนรับ นายสมพร หนู่นุ่น เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม พื้นที่จังหวัดพังงาที่มีวัฒนธรรมหลากหลายนับแต่โบราณที่เดิน เชื่อมโยงชาวเลทางทะเล ที่ล้อมรอบทะเลอันดามัน ซึ่งเป็นโบราณสถาน โบราณวัตถุ มีความสงบร่มเย็น วัฒนธรรมแหล่งท่องเที่ยวที่หลากหลาย และผู้คนที่เปี่ยมไปด้วยไมตรีจิต ขอต้อนรับทุกท่านที่มาเยือนด้วยความยินดี และขอขอบพระคุณฯพณฯท่าน และคณะที่เดินทางมาเปิดงาน “ วันรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล “ ในครั้งที่ 1

ห้อง กล้าทะเล ผู้แทนชาวมอแกนชาวเล ในการจัดงานรวมญาติครั้งนี้ ด้วยคณะรัฐมนตรีเห็นชอบ หลักการ เมื่อ 2 มิถุนายน 2553 แจ้งนโยบาย การฟื้นฟู วิถีชีวิตของชาวเล และมอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำ แผนปฏิบัติประกอบด้วย การสร้างความมั่นคง ที่อยู่อาศัย ในการสามารถประกอบอาชีพประมงให้ใช้อุปกรณ์ ดั้งเดิมของชาวเล และชาวมอแกน การช่วยเหลือด้านสาธารณสุข เพื่อฟื้นฟูสำหรับผู้ได้รับผลกระทบจากการ ดำน้ำ จนทำให้เกิดน้ำหนึบ การแก้ปัญหาค่าเช่าไม่มีบัตรประชาชน การส่งเสริมและสนับสนุนทุนการศึกษา การ ส่งเสริมสร้างชุมชน เครือข่ายให้เข้มแข็ง รวมทั้งให้มีงบประมาณส่งเสริมการจัดงานวันนัดพบวัฒนธรรม ชาวเลชาวมอแกน ดังนั้นคณะทำงานชุมชนชาวเล ชาวมอแกน เครือข่ายผู้ประสพภัยสึนามิ และสิทธิชุมชน ได้ ประชุมแลกเปลี่ยน เห็นว่า งานเดือนสิบของชาวมอแกน และพิธีลอยเรือของชาวอูรักลาโว้ย สามารถฟื้นฟูวิถี ชีวิต ประเพณีวัฒนธรรมของชาวเล โดยจัดงาน “ วันรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล “ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 6 – 7 ตุลาคม พ.ศ. 2553 โดยมีวัตถุประสงค์ 1. ส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน สนับสนุนการเชื่อมโยงของ เครือข่ายอันดามัน 2. ฟื้นฟูวิถีชีวิตประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวเลชาวมอแกน รักษาความ หลากหลายทางวัฒนธรรม 3. เผยแพร่ ประเพณี วัฒนธรรม วิถีชีวิตวัฒนธรรมของชาวเลชาวมอแกน ต่อสังคม ได้เข้าใจมากขึ้น โดยมีรูปแบบการจัดงาน การเสวนาวิชาการโดยกลุ่มชาติพันธุ์ ชาวเล การแสดงวัฒนธรรมของ ชาวเลหรือชาวมอแกน ชาวมอแกนรองเง็ง กาหยง มโนราห์ การสาธิตการทำเครื่องมือประมง เป็นต้น มี กลุ่มเป้าหมายชาวเลชาวมอแกน 1,00 คน ในการจัดงานครั้งนี้ได้รับสนับสนุนจาก กระทรวงวัฒนธรรม สำนักงานนายกรัฐมนตรี สถาบันวิจัยจุฬาฯ สสส. และมีผู้เกี่ยวข้องทุกท่าน ขอขอบคุณมาในโอกาสนี้ ในโอกาสนี้ขอกราบเรียนเชิญท่านประธานในการเปิดงาน “ วันรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล “ ครั้งที่ 1 ระหว่างวันที่ 6 – 7 ตุลาคม พ.ศ. 2553 ณ บัดนี้

นายสมพร หนู่นุ่น เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม ท่านผู้มีเกียรติ และพี่น้องชาวเลทุก ท่าน จากคำกล่าวรายงานของผู้แทนชาวเลทำให้ทราบว่ามีการจัดงานในวันนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชาวเลในพื้นที่ ฟื้นฟูประเพณีวิถีชีวิต ความหลากหลายทางวัฒนธรรม และรักษาความ หลากหลายวัฒนธรรม รวมทั้งเผยแพร่วิถีชีวิต วัฒนธรรมของชาวเลต่อสังคมและสาธารณะให้มีความเข้าใจและ ยอมรับชาวเลในกลุ่มชนมากยิ่งขึ้น การจัดกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย การแสดงวัฒนธรรม การสาธิต กิจกรรมภูมิปัญญาท้องถิ่น และการสัมมนาทางวิชาการของนักวิชาการที่เกี่ยวข้องในด้านชาติพันธุ์ นับว่าเป็น

กิจกรรมที่สร้างสรรค์ และนำมาสู่การยอมรับในสังคมมากขึ้น ซึ่งจะทำให้ชาวเลมีความภาคภูมิใจและมีความมั่นใจในการดำรงชีวิตในสังคมไทยอย่างมีศักดิ์ศรี ขอแสดงความชื่นชมยินดีและขอขอบคุณทุกท่านทุกหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดงาน ขอให้การจัดงานครั้งนี้ได้บรรลุวัตถุประสงค์ตามที่ตั้งไว้ทุกประการ บัดนี้ในนามของกระทรวงวัฒนธรรมขอเปิดงาน “ วันรวมญาติชาติพันธุ์ชาวเล “ ในครั้งที่ 1 จังหวัดพังงา ณ บัดนี้

การแสดงทางวัฒนธรรมของชาวเล

การเสวนา “ เขตวัฒนธรรมพิเศษชนเผ่า สู่อำนาจรัฐประเทศไทย ”

ผู้เข้าร่วมเสวนา ประกอบด้วย

นายสมชาย	เสียงหลาย	ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม
นายสมพร	หนู่นุ่น	เลขาธิการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม
นางเตือนใจ	ดีเทศน์	กรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย
นางปรีดา	คงแป้น	กรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย
นายทรงวิทย์	เชื้อมสกุล	ผู้อำนวยการสำนักกิจการชาติพันธุ์
พลเอกสุรินทร์	พิกุลทอง	สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน)
นายเดชา	กันสนันท์	นายอำเภอตะกั่วป่า
นางลาบ	หาญทะเล	ผู้แทนมอแกน
นายสนิท	แซ่ซั่ว	ผู้แทนมอแกน
นางกานดา	ประมงกิจ	ผู้แทนมอแกน
นายสุวิธาน	พัฒนาไพรวัลย์	ผู้แทนชนเผ่าปกาเกอญอ

ดำเนินรายการ.....โดย ณาตยา แววรวิคุปต์

การประกาศแนวนโยบายการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล มีหลายเรื่องที่เกี่ยวข้องการแก้ปัญหา การประกาศพื้นที่สังคมและวัฒนธรรมพิเศษ ถือว่าเป็นเรื่องใหม่ประเทศไทย พี่น้องชาวเลคิดอย่างไรกับ มติ ครม.

นายสนิท แซ่ซั่ว ผู้แทนมอแกน จากจังหวัดภูเก็ต คิดไม่ออกว่า มติ ครม. นี้ ใช้ได้จริงหรือไม่ เป็นมติออกมาใช้ได้เรื่องด้านวัฒนธรรม ที่ดินที่ต้องแก้ไขปัญหา ในหลักของมติ ครม. ที่ออกมา เมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2553 เป็นแนวนโยบายในการฟื้นฟูเท่านั้น ไม่ใช่เป็นแนวนโยบายในการแก้ไข ซึ่งไม่มั่นคงกับชาวเลมากเท่าไร ถ้าหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับมติ ครม. ที่สามารถใช้ได้จริง หรือมีรูปธรรม ปฏิบัติได้จริง จะเป็นมติ ครม. ที่ชัดเจนมากขึ้น

สมชาย เสียงหลาย ปลัดกระทรวงวัฒนธรรม ข้อเท็จจริงเจอปัญหานี้มานาน ตั้งแต่เกิดเหตุสึนามิ ในส่วนของกระทรวงเวลารวบรวบปัญหา ต้องแยกในระดับพื้นที่ ระดับปัญหา ไปสู่ระดับที่แก้ไขในพื้นที่ กรณีของกระทรวงขอให้ทุกจังหวัดที่ดูแลเรื่องชาวเล ได้แก่ กระบี่ – สตูล 5 จังหวัด ได้ประชุมเพื่อสังเคราะห์ปัญหาซึ่งมีความแตกต่างกันในพื้นที่ แล้วจึงเอามาสรุปในที่ประชุม เรื่องต้องแก้โดยอะไร โดยมติ ของคณะกรรมการรัฐมนตรี หรือโดยระเบียบของ กระทรวง ทบวง กรม

ณาดยา แวรวิศุทธิ์ เข้าใจว่าชาวบ้านอยู่กับปัญหามานาน อยากจะให้รีบแก้โดยเร็ว สะท้อนความต้องการนั้นออกมา เมื่อเห็นงานในวันนี้ ถ้านับเป็นจุดเริ่มต้น สิ่งต่างๆ ที่เป็นความต้องการของชาวบ้านอาจจะค่อยเดินหน้าได้ แต่อาจจะมีความกังวลอยู่บ้าง การมองปัญหาแบบโดยรวม อะไรน่าจะเป็นสิ่งติดขัด ต่อเมื่อมติ ครม. นี้แล้ว ก็อาจจะไม่ใช่ในการแก้ปัญหาอย่างเบ็ดเสร็จ แม้มีมติ ครม. นี้แล้ว อะไรที่ต้องให้ความสำคัญเป็นพิเศษ

ปรีดา คงแป้น กรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย ถ้าดูภาพรวมของพี่น้องชาวเลทั้ง มอแกน มอกลอน อูรักลาไวก์ ในอันดามัน มีอยู่ประมาณ 10,000 คน 30 ชุมชน ซึ่งถือว่าเป็นกลุ่มชาติพันธุ์ที่มีไม่มาก และเมื่อมีน้อยก็เลยอาจจะมีปัญหาเกี่ยวกับแนวนโยบายการพัฒนาเพราะว่ามองเป็นเรื่องเล็กที่มองไม่เห็น แต่เป็นเรื่องเรื่องใหญ่สำหรับพี่น้อง ชาวเล ที่อยู่ที่นี้ มีผู้แทนมาครบทั้ง 30 ชุมชน ภาพรวม 30 ชุมชนมีปัญหาหลักๆ เช่น 1. ปัญหาด้านที่อยู่อาศัย ไม่มีสิทธิในที่ดินของตนเอง อยู่ในที่ดินของรัฐ และเอกชนอ้างสิทธิ์ ซึ่งเป็นปัญหาความไม่มั่นคง ไม่มีเอกสารสิทธิในที่ดิน ทั้งพี่น้องอยู่อาศัยมานาน ประมาณ 300 ปี 2. ปัญหาที่ทำกินเนื่องจากพี่น้องทำมาหากินในทะเล แล้วช่วงหลังมีนโยบายการท่องเที่ยว ประมงพานิช การประกาศเขตอุทยานในทะเล ทำให้เกิดข้อจำกัด ตอนนี้ปัญหาใหญ่ คือ เรื่องสุสาน การประกอบพิธีกรรม ซึ่งถูกรุกรานจากแผนการพัฒนา และนโยบายการท่องเที่ยว มีบางสุสานเริ่มถูกยึดไปทำรีสอร์ทบ้าง อะไรบ้าง ทำให้เกิดปัญหาหลักของพี่น้อง ซึ่งยังไม่รวมทางด้านคุณภาพชีวิต สาธารณูปโภค น้ำ ไฟฟ้า การศึกษา และอื่นๆ

เตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย เป็นข้อดีที่มีมติ ครม. เรื่องนี้ออกมา แต่คณะกรรมการต้องมีการปฏิบัติเป็นจริงที่จะผลักดันโดยเฉพาะเรื่องสิทธิในที่อยู่อาศัย การประกอบอาชีพ ซึ่งพี่น้องต้องเป็นลูกจ้างทำงานในเรือประมงใหญ่ การออกเดินทางไปทำงานไกลๆ หรือทำงานที่เสี่ยงต่อชีวิต เช่น เป็นลูกจ้างในการวางระเบิดปลา เป็นต้น นโยบายของการท่องเที่ยวต้องใช้ศักยภาพของพี่น้องที่มีความเชี่ยวชาญทางทะเลให้เกิดประโยชน์มากที่สุด ให้ทำมาหากินและอยู่ในพื้นที่ทำให้ไม่ต้องออกไปทำงานที่เสี่ยงอันตราย และแนวทางนโยบายในเขตสังคมและวัฒนธรรมพิเศษในทะเลอันดามันต้องเป็นจริง โดยทุกกระทรวงที่เกี่ยวข้องทำให้ได้

ณาดยา แวรวิศุทธิ์ ปัญหาของพี่น้องกลุ่มชาวเล เป็นปัญหาที่มีความแตกต่างจากปัญหากลุ่มอื่นอย่างไร ถึงจำเป็นต้องประกาศเป็นเขตสังคมและวัฒนธรรมพิเศษ ใช่วิธีการแก้ปัญหาแบบทั้งประเทศทั่วไปไม่ได้

เตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย พี่น้องชาวเล เป็นผู้ที่มีวิถีชีวิตไม่มีการถือครอง ไม่ต้องการการเป็นเจ้าของ แต่เป็นการใช้ประโยชน์มาหลายร้อยปี และหลายชั่วคน ดังนั้นจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่

ต้องมีเขตวัฒนธรรมพิเศษ เพื่อทำมาหากินในท้องทะเลอันดามันถึง 6 จังหวัด ซึ่งเป็นวัฒนธรรมที่ต่างจาก กระแสวัฒนธรรมในขณะนี้ จึงเป็นการถูกต้องที่มีมติ ครม. ที่เสนอโดย กระทรวงวัฒนธรรม เช่นเดียวกับพี่น้องปกาเกอญอที่มีเขตวัฒนธรรมพิเศษเหมือนกัน

ทรงวิทย์ เชื้อมสกุล ผู้อำนวยการสำนักกิจการชาติพันธุ์ มีประกาศ มติครม. 2 เรื่อง 2 เเผ่า คือ กลุ่มชาวเล กลุ่มกระเหรี่ยง และรัฐบาลจำเป็นต้องประกาศ คณะรัฐมนตรีต้องประกาศ มติ ครม. เรื่องของการพัฒนากลุ่มชาติพันธุ์ ปัญหาที่ใหญ่ในปัจจุบัน ทราบว่ารัฐบาลไม่มีนโยบายที่แน่ชัด กลุ่มชาติพันธุ์ ไหนที่สามารถเสนอ มติ ครม. ได้ก็เสนอรัฐบาลไป นี่คือจุดอ่อนของรัฐบาล และต้องปรับปรุงต่อไป เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์ เป็นเรื่องที่ใหญ่หลายประเทศในโลก เช่น เวียดนาม จีน ชาติตะวันตก อเมริกา แคนาดา ซึ่งมีกระทรวง ทบวง มารับผิดชอบโดยเฉพาะ แต่ของประเทศไทย เรื่องกลุ่มชาติพันธุ์มันตายไปพร้อมกับการปรับปรุงระบบราชการตั้งแต่ปี 2545 แล้ว ด้วยเหตุนี้ จึงมีมติ ครม. 2 เรื่อง การฟื้นฟูวิถีชีวิตของชาวเล และกระเหรี่ยง ซึ่งคิดว่ารัฐบาลกลับมาทบทวนจะทำอย่างไรเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ ในนโยบายระดับชาติ เพราะตอนนี้ไม่มีนโยบายระดับชาติที่ใช้กับคนกลุ่มนี้ และต้องมีหน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับผิดชอบโดยตรง

ณาดยา แววรวิคุปต์ ผลที่เกิดขึ้นตามมาจากการที่ไม่มีนโยบายชัดเจนเกี่ยวกับกลุ่มชาติพันธุ์ ที่เป็นกลุ่มที่ทำให้สังคมที่หลากหลาย และถ้าไม่มีหน่วยงานที่ดูแลเรื่องนี้ด้วยความเข้าใจในวิถีชีวิตที่แตกต่างและหลากหลายมีผลทำให้พี่น้องชาวเลที่ออกไปหาปลาด้วยเครื่องมือหาปลาที่ใช้กันมาแต่โบราณบางประเภทผิดกฎหมาย การออกหาปลาชายฝั่งในพื้นที่ที่ถูกประกาศเป็นอุทยานฯ ซึ่งเป็นแหล่งหากินดั้งเดิมแล้วกลายเป็นคนผิดกฎหมาย ชาวเลก็เลยต้องกลายเป็นที่ไม่อยากเป็นชาวเล เหมือนกับที่ชาวปกาเกอญอไม่อยากเป็นปกาเกอญอ แต่อยากจะเป็นคนเมือง

ลาบ หาญทะเล ผู้แทนมอแกน ถามกระทรวงวัฒนธรรมว่า สิทธิของนายทุนทำได้ แต่สิทธิของชาวเลทำอะไรไม่ได้ เพราะเหตุอะไร ชาวเลอ่านหนังสือไม่ออก ไม่มีสิทธิ เหมือนที่ชุมเชียว โดนข่มขู่ ไม่ให้ชาวมอแกนจอดเรือ นายทุนอ้างได้ ให้ออกจากพื้นที่ ซึ่งที่ชุมเชียวแต่เดิมเป็นที่จอดเรือของมอแกนมาตั้งแต่ดั้งเดิมปู่ตายาย และตั้งแต่เกิดภัยพิบัติสึนามิ ชาวมอแกนก็มีปัญหาเรื่อยมา มีทั้งที่อยู่อาศัย ที่ทำมาหากิน หาปลา พอเริ่มมีรีสอร์ท การหาปลาน้ำหนาดเข้าพื้นที่ไม่ได้ ไปบนภูเขาป่าไม้ก็ห้าม ออกทะเลก็อ้างสิทธิหมด เพราะเป็นคนจน ไม่มีสิทธิ ไม่มีอะไรเลย

ณาดยา แววรวิคุปต์ ลูกหลานของชาวมอแกน เป็นอย่างไรบ้าง มีความภูมิใจในชาติพันธุ์หรือไม่

ลาบ หาญทะเล ผู้แทนมอแกน ในชุมชนทับตะวันยังมีความภูมิใจ ผูกพัน ยังไม่ลืมว่าเป็นชาวมอแกน และได้ไปบอกกล่าวที่ศาลต่อตาสามพัน ว่าวันนี้มีลูกหลานญาติพี่น้องมารวมกัน อยากให้ปู่ตายายมารวมพิธีกัน อยากให้มีความสุขร่วมกัน ยังเป็นที่ยึดเหนี่ยวกัน

กานดา ประมุงกิจ ผู้แทนมอแกน เด็กๆ ลูกหลานที่ไปโรงเรียนก็ไม่อยากไปเพราะละอายใจว่าเป็นชาวเล การเรียนก็ไม่เหมือนคนอื่นๆ ไม่ได้รับการยอมรับในสังคม

สุริชาน พัฒนาไพรวัลย์ ผู้แทนชนเผ่าปกาเกอญอ ในประเทศไทยไม่มีหน่วยงานองค์กรของรัฐที่รับผิดชอบโดยตรง ทำให้ความเป็นวัฒนธรรมพิเศษ หรือคนพิเศษ สมัยที่ไปโรงเรียนโดนล้อว่าเป็นชาวเขา เป็น

จำเลยของสังคม เป็นภัยต่อความมั่นคงของชาติ ซึ่งที่จริงแล้วอาศัยอยู่มานานในแถบประเทศไทยเป็น 200-300 ปี เรื่องสุสานก็โดนทั้งทางตรงและทางอ้อม สุสานกำลังจะกลายเป็นอำเภอนิใหม่ การเป็นเขตวัฒนธรรมพิเศษ จะเป็นเกราะป้องกันในการเป็นคนพิเศษของคนชนเผ่า เช่น สุสานซึ่งปัจจุบัน มีการบุกรุก การเชื่อมั่นเก่าเริ่ม จางหาย เมื่อก่อนมีคนตายก็จะปลูกต้นไม้เพิ่ม ปัจจุบันหลุมศพโบราณ ไม่มีการปลูกต้นไม้ เป็นการทำลาย วัฒนธรรม และทำลายธรรมชาติ

ณาดยา แววรวิศุทธิ์ มติ ธรรม. ฉบับนี้ เรื่องของการศึกษา ที่ทำให้เข้าใจวิถีชีวิตวัฒนธรรม เช่นใน โรงเรียนใน อ.ตะกั่วป่า มีการสอนภาษาของกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลให้แก่เด็กในโรงเรียน และต้องปรับตัวอย่างไร

เดชา กันสนันท์ นายอำเภอตะกั่วป่า อำเภอมีหน้าที่รับนโยบายในการแก้ไขปัญหาในพื้นที่ เส้นทาง ปลายสุดจะอยู่ที่อำเภอ

พลเอกสุรินทร์ พิภพทอง สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน) รัฐบาลต้องประกาศให้ ชัดเจนว่าประเทศไทยมีชนหลายเผ่า ซึ่งแต่ละเผ่ามีภาษาและวัฒนธรรมเป็นของตนเองอย่างชัดเจน หรือไม่ก็ ประกาศเป็นเขตวัฒนธรรมพิเศษ ถ้าเป็นแบบนี้สักวันกลุ่มเหล่านี้หมดไป ถ้าประกาศเป็นคนไทยกลุ่มหนึ่งที่ รักชาติวัฒนธรรมของตนเอง วิธีการจะแก้ก็อย่าง ซึ่งมองว่าเป็นเรื่องที่สำคัญ ประเทศไทยต้องประกาศเพราะมี หลายชนเผ่า และบางแห่งอยู่อาศัยมานานเป็นร้อยปี ไม่ว่าเหนือ หรือ ใต้ มีการตั้งหน่วยงานมาเยอะไม่มี ผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน การมี หลายหน่วยงานมาก และเป็นปัญหาที่ประเทศไทยว่า เอา 2 หน่วยงานมาทำงาน ร่วมกัน ซึ่งยากและมีปัญหามาก ยิ่งหลายหน่วยงานยิ่งยากที่สุด จำเป็นต้องมีเอกภาพในการทำงานเรื่องนี้

ณาดยา แววรวิศุทธิ์ ตอนนี้ มีหลายหน่วยงานตามมติ ธรรม.มี 7 - 8 กระทรวง ทำอย่างไรให้มีเอกภาพ

พลเอกสุรินทร์ พิภพทอง ต้องออกมติ ธรรม. อีก หรือต้องมีผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน และต้องมีเอกภาพใน การทำงาน ปัญหาของชุมชนชาวเล 2 เรื่องใหญ่ ที่อยู่อาศัย และการทำหากิน วัฒนธรรมและพิธีกรรมตามมา การมีที่อยู่อาศัยไม่ใช่เพียงแค่ปลูกบ้านอย่างเดียวยรวมไปด้วย รวมถึงประเพณี วัฒนธรรม ลานบ้าน พื้นที่ป่า ต่างๆ เหล่านี้คือชุมชน รอรัฐบาลอย่างเดียวไม่ได้ ชุมชนต้องร่วมมือกับข้าราชการในพื้นที่ทุกส่วนในการหาหรือ บ้านเราเป็นอย่างนี้ ในวัดอุประสงค์ให้ชาวเลมีความเป็นอยู่ที่มั่นคงยั่งยืนทั้งความเป็นอยู่ วัฒนธรรม การศึกษา และสาธารณสุขทุกอย่าง ในพื้นที่ให้เริ่มต้นก่อนจัดการประชุมในพื้นที่จริง

เตือนใจ ดีเทศน์ กรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย เสนอให้มีการแก้ไขปัญหาในเชิงโครงสร้าง ให้ มีกลไก สถาบันรับรอง เพื่อเป็นเป้าหมาย เป็นการรวมพลังของกลุ่มชาติพันธุ์ ซึ่งอาจจะต้องมีกฎหมายมา รับรอง และต้องมีกองทุนมารับรอง ในส่วนของปฏิรูปประเทศไทย ทุกฝ่ายต้องเป็นเจ้าของ ฟันธงเสนอปัญหา ข้อเสนอแนะของตนเองได้ ในเชิงโครงสร้างของระบบราชการต้องมีหน่วยงานหลัก เพราะฟันธงชนเผ่า กลุ่ม ชาติพันธุ์ มีปัญหาที่หลากหลาย เช่น เรื่องสิทธิด้านต่างๆ สิทธิทางกฎหมาย การรวมตัว ทำให้สามารถสื่อสาร กับสังคม ได้ว่าประเทศไทยมีชนเผ่าจำนวนมาก มีอัตลักษณ์ของตนเอง มีการประสานกับชนเผ่าพื้นเมืองสากล ทำให้มีชนเผ่าพื้นเมืองสากลในประเทศไทย ในเรื่องของอนุสัญญา กติกาสากลต่างๆ ทำให้มีการรับรองไม่ ถูกเลือกการปฏิบัติ ส่วนของนโยบายของรัฐทำให้กฎหมายที่ดีเกิดขึ้น และมีการแก้ไข พ.ร.บ.สัญชาติ ทุกคนใน ประเทศไทยอย่างน้อยมีสถานะอย่างใดอย่างหนึ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย และมีสิทธิขั้นพื้นฐาน 14 ประการ ใน

การดำเนินชีวิตอยู่ได้อย่างดี และการปฏิบัติพี่น้องต้องช่วยกันติดตามการบังคับใช้กฎหมาย อย่าง พ.ร.บ.การทะเบียนราษฎร ซึ่งกำหนดให้เด็กทุกคนที่อยู่ในประเทศไทยต้องมีใบรับรองเอกสารการเกิด

ปรีดา คงแป้น กรรมการสมัชชาปฏิรูปประเทศไทย ตอนที่เสนอ ครม. เป็นเรื่องน่าร้อง ซึ่งหวังผลว่าจะส่งผลถึงพี่น้องชนเผ่าด้วย ตอนนี้เป็นระยะเริ่มต้นในมติครม. มี 2 ระยะเบื้องต้น และระยะยาว ในการฟื้นฟู และสิ่งที่ต้องทำต่อ 2 ระดับ ระดับสากลมีระยะที่สำคัญ แต่ระดับที่เสริมความเข้มแข็งของชุมชนของเครือข่ายเป็นเรื่องสำคัญ ต้องมีกลุ่มที่สนับสนุนส่งเสริม ให้พี่น้องได้เชื่อมโยงกัน สนับสนุนให้มีเครือข่าย ต้องเสริมทั้งองค์กรพัฒนาเอกชน และเสริมทั้งงานวิชาการ การงานวิจัย เช่น ทำนาร่องของพี่น้องภูเก็ต สำนวณการทำมาหากินดั้งเดิม รวบรวมภูมิปัญญาของชาวเล เป็นการทำงานในเชิงเครือข่าย และเชิงความรู้ มีทีมวิจัยไปช่วย เป็นการริเริ่มเบื้องต้น

ณาดยา แววรวิศุภต์ ทางด้านการเมือง

นายสมพร หนู่นุ่น เลขานุการรัฐมนตรีว่าการกระทรวงวัฒนธรรม เห็นด้วยกับหลายท่าน ประการที่ 1 ชนเผ่าต้องมีตัวแทนซึ่งสำคัญมาก ในกระแสการเมืองโลกปัจจุบัน การมีตัวแทนที่เป็นปากเป็นเสียงสามารถบอกปัญหา บอกความรู้สึกนึกคิด และเป็นคนที่ร่วมเดินทางในการแก้ปัญหา มีเหตุมีผลสะท้อนปัญหาที่แท้จริง ประการที่ 2 ต้องมีหน่วยงานที่เป็นเจ้าภาพ และการปฏิรูปประเทศเป็นการเริ่มต้นที่ไปร่วมได้ ฝากบอกหน่วยงานท้องถิ่นที่อยู่ร่วมกับพี่น้อง หน่วยงานเทศบาล หน่วยงานจังหวัด เป็นหน่วยงานที่สำคัญสามารถช่วยแก้ปัญหาชนเผ่าได้ดี ช่วยกันดำรงรักษาวัฒนธรรมที่ดีงามไว้

ณาดยา แววรวิศุภต์ ได้เห็นพลังที่สำคัญที่ทำให้คนในระดับนโยบายมาพูดคุยกัน เพราะว่ามีเจตนาที่บริสุทธิ์ ขอบพระคุณทุกท่านค่ะ

การประชุมได้เปิดประเด็น ด้วยความกังวล แม้มี มติครม. แต่อย่างไรเหมือนไม่ขยับ การประชุมทำให้ความกังวลได้ถูกตอบ ได้ช่วยกันเติม กันหาหนทาง กลายเป็นเห็นเหตุผลที่ทำให้แนวนโยบายอย่างนั้นต้องเกิดขึ้นให้ชัดเจน ต้องมีแนวปฏิบัติที่ชัดเจน คงติดตามต่อไปว่าการฟื้นฟูวิถีชีวิตทั่วประเทศจะดำเนินที่ไปอย่างไร

วันพฤหัสบดี 7 ตุลาคม 2553
กิจกรรมตามวิถีวัฒนธรรม

คำประกาศชาวเล (โดยตัวแทนชาวเลทั้ง 6 จังหวัด)

พวกเราชาวเล ทั้งมอแกน มอแกลน และอุรักลาไย ซึ่งเป็นชนเผ่าพื้นเมืองดั้งเดิมในทะเลอันดามัน ยืนยันว่าต้องการอยู่ร่วมกับคนกลุ่มอื่นในสังคมอย่างเท่าเทียม มีศักดิ์ศรี สามารถสืบทอดวัฒนธรรมประเพณีที่ดีงาม และมีส่วนร่วมสร้างสรรค์สังคม เช่นเดียวกับกลุ่มชาติพันธุ์อื่นๆ

หลังจากภัยพิบัติสึนามิ เราได้มีการรวมตัวกัน ผลักดันให้มีการแก้ปัญหาโดยตลอด และเมื่อวันที่ 2 มิถุนายน 2553 คณะรัฐมนตรีเห็นชอบหลักการในการฟื้นฟูวิถีชีวิตชาวเล ตามแนวทางจัดทำพื้นที่วัฒนธรรมพิเศษชาวเล และมอบหน่วยงานที่เกี่ยวข้องนำแผนไปปฏิบัติเพื่อให้บรรลุเป้าหมายและมีการแก้ปัญหาอย่างเป็นรูปธรรมสอดคล้องกับ

ความต้องการ พวกเราเสนอให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดำเนินการคลี่คลายวิกฤตปัญหาเร่งด่วนที่เผชิญหน้าอยู่ในปัจจุบันดังนี้

1. เรื่องที่อยู่อาศัยไม่มั่นคง ในที่ดินรัฐทุกพื้นที่เสนอให้ประกาศที่ดินชุมชนในแนวทาง **“สิทธิร่วมของชุมชน”** ส่วนในที่ดินที่มีปัญหากับเอกชน เสนอให้มีคณะกรรมการกลางพิสูจน์การออกเอกสารอย่างเร่งด่วน
2. เรื่องพื้นที่ศักดิ์สิทธิ์เพื่อประกอบพิธีกรรมและเปลวหรือสุสานบรรพบุรุษถูกรุกล้ำ เสนอตั้งคณะกรรมการกลางพิสูจน์สิทธิและจัดทำแผนที่กันแนวเขตให้ชัดเจน
3. เรื่องพื้นที่ทำกินดั้งเดิมในทะเลถูกรุกราน มีทั้งส่วนที่เกี่ยวข้องกับภาครัฐและเอกชนดังนี้
 - กรณีเกี่ยวข้องกับรัฐ ซึ่งมีการประกาศเขตอุทยานหรือประกาศอื่นใดของรัฐ ทับที่ทำกินดั้งเดิม เสนอให้หยุดจับชาวเล และหาแนวทางทำกติกาการใช้พื้นที่อย่างมีส่วนร่วมแท้จริง
 - กรณีพื้นที่พิพาทเอกชน เช่น พื้นที่ชุ่มน้ำเขียว บ้านทับตะวัน ที่คลองจอดเรือบ้านทุ่งหว้า และบริเวณเกาะผ้า จังหวัดพังงา เสนอให้มีการตั้งคณะกรรมการกลางพิสูจน์สิทธิทั้งการออกเอกสารสิทธิของเอกชนและการใช้ประโยชน์จริงในพื้นที่
4. เรื่องสภาพแวดล้อม และระบบสาธารณูปโภคชุมชน ทั้งน้ำประปา ไฟฟ้า ท่อระบายน้ำ และถนนหนทางในชุมชน ฯลฯ เสนอให้ผู้มีอำนาจสั่งการแก้ปัญหาเร่งด่วนเพราะเป็นปัจจัยพื้นฐานในการดำรงชีวิต
5. จัดแพทย์หรือผู้เชี่ยวชาญฟื้นฟูสุขภาพ รักษาโรคอย่างเร่งด่วน โดยเฉพาะมอแกนบ้านเกาะเหลา จังหวัดระนอง รวมทั้งเร่งฟื้นฟูสุขภาพชาวเลที่ถูกน้ำหนึบ
6. ทุกอำเภอร่วมกับคณะทำงานชาวเล ร่วมสำรวจและทำบัตรประชาชนให้กับชาวเลครบถ้วน

7. ตั้งคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวเล เพื่อแก้ปัญหาการออกจากโรงเรียนก่อนจบภาคบังคับ และจัดทำหลักสูตรท้องถิ่นที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตชุมชน ส่งเสริมภาษาและวัฒนธรรมท้องถิ่นให้เกิดความภาคภูมิใจในชาติพันธุ์

8. ยกกระดับศูนย์วัฒนธรรมชาวเล ให้มีบทบาทด้านรวบรวมฟื้นฟูภาษาวัฒนธรรมโดยชาวเลมีส่วนร่วมและให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น พัฒนาการสังคมจังหวัด วัฒนธรรมจังหวัด มีแผนสนับสนุนชุมชนชาวเลในการทำกิจกรรมต่อเนื่อง

9. ขึ้นทะเบียนเรือและเครื่องมือทำกินตามภูมิปัญญาพื้นบ้าน และจัดตั้งกองทุนแก้ปัญหาอาชีพ อาทิ ปัญหาหนี้ในระบบทุนเพื่อการประกอบอาชีพ

10. สนับสนุนงบประมาณ สถานที่และอำนวยความสะดวกต่างๆ ให้กับคณะทำงานชาวเลฯ จัดงานวันรวมญาติกลุ่มชาติพันธุ์ชาวเลอย่างต่อเนื่องทุกปี

ส่วนระยะยาว เสนอแก้ปัญหาเชิงโครงสร้าง โดยจัดให้มีกลไก / สถาบัน / องค์กร และกองทุนที่สนับสนุนเสริมความเข้มแข็งกลุ่มชาติพันธุ์ หรือชนเผ่าพื้นเมืองทั่วประเทศ

ประกาศ ณ อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา 6 ตุลาคม 2553

ภาพภายในงาน

